

KUSTBON

Veckotidning för svenskarna i Estland.

Femte årg. N:o 16-17	Prenumerationspris. Helt år Emk 144:—. 1 månad „ 12:—. I Sverige: Helt år Kr. 9:—. 1 månad „ 0:75. I Finland: Helt år Fmk 18:—. 1 månad „ 1:50.	Utkommer alla onsdagar. Redaktion: N. Blee , Riddaregatan 3, Reval. J. Nyman (ansv.), Ekenäs, Finland.	Annonspris. 2 mk per mm. I Sverige: 10 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm För annons, som införes 10 eller flere ggr, räknas 20 % rabatt.	31 maj 1922
---------------------------------------	--	---	--	----------------------------------

PINGST.

Nyss mellan mörka grenar
en vårfläkt drog,
och skogens första sippa
såg upp och log.

Nu blekna vårens sippor
för sol så varm
och luta veka stängeln
mot jordens barm.

Och ljus och fager skimrar
min vita björk,
en genomskinlig slöja
mot skogen mörk.

För vårens fläkt det lövas
i skog och lund;
för Andens fläkt det våras
i hjärtegrund.

Guds Ande, kom med vårregn
till törstig jord,
med ljus kring nya vidder
av livets ord;

med nåd att skymta djupet,
som aldrig än,
Av Jesu Kristi kärlek
på nytt igen.

Guds Ande! Av din fullhet
giv nåd för nåd,
och i oss uppenbara
Guds frälsningsråd,

Att jagets slag förbrinner
i offerdöd,
att andelivet renas
i helig glöd

A-der.

Kustbon under sista tiden.

Kustbons läsares tålmod här i Estland har under de sista månaderna hårt provats. Tidningen har beklagligt nog aldrig kommit fram i rätt tid, och redaktören har naturligtvis fått sitta emellan. Därför dessa rader. Det är varken tryckeriets eller redaktörens fel, att tidningen icke kommit fram, det är omständigheternas. Då tidningen flyttade från Kristinestad till Ekenäs trycktes fyra nummer på samma gång i så god tid, att de alla skulle hinna fram till påskan. Manuskriften hade till följd av den klena

postgången hopats på en gång. Dessa 4 nummer, 8—9, 10 och 11 skickades i två paket som fraktgods med „Poseidon” till Reval och torde ha varit i Estland redan några dagar före påskan. Men det dröjde veckor, innan vi erhöilo meddelande från våra ämbetsverk, att paketen funnos på tullen och då befanns det, att ett av paketen, till råga på allt blivit kvarglömt i Baltischport, där båten lade till då. Numren 12 och 13 skickades som postpaket och ha nu legat på posten i Reval från början av maj till den 27 maj. Under denna tid ha våra posttjänstemän icke hunnit öppna och granska paket-

posten från Finland, trots våra upprepade påstötningar. De ha varit så överhopade med paket från andra håll och paketen från Finland ha fått vänta i kön. Så går det till på posten. Tryckeriet har gjort sitt bästa och alltid genast efter manuskriptets erhållande tryckt tidningen samt expedierat den, men ändå har den icke kommit till läsarna. Numera skickas tidningen från Finland under korsband så att vi nu äntligen hoppas kunna tillfredsställa våra otåliga läsare.

Detta meddelas för att läsarna skola veta orsaken till dröjsmålen som mest smärta

Redaktionen.

Några ord om uppfostran.

„Arbete är livets välsignelse och arbete är livets betingelse.”

Denna sanning har ej blott sin betydelse, när vi tänka på att ur mager jordman skaffa oss det dagliga brödet. Den gäller med ett ord ingalunda endast i de fall, som avse vår verksamhet för underhållandet av livet, ty människan lever, som vi väl veta, icke allenast av bröd. Vi måste arbeta både flitigt och allvarligt även för att underhålla det andliga livet både hos oss själva och andra.

Mödrarnas verksamhet i denna riktning gäller i främsta rummet barnen.

Som en första regel torde man härvid kunna säga att uppfostran genom föredöme är bättre än genom föreskriften. Med andra ord: undervisning, som ej understödes av föredöme, är av ringa värde.

Är modern själv häftig, ovänlig, osann, skall det icke lyckas henne att utrota dessa fel hos barnet. Det förnämsta vid all uppfostran är att lära sig lägga band på sitt lynne. Man får aldrig straffa, om man själv är upprörd och ledsen. Kroppsstraff böra så mycket som möjligt undvikas. Slår man ett barn någon gång, bör man göra det vid fullkomligt lugn sinnesstämning, så att barnet känner att enda anledningen till att det så behandlas är den, att man vill förbättra detsamma. Med godhet och vänlighet kommer man dock i de flesta fall mycket längre, än med stränghet och hårda ord, som ofta göra en motsatt verkan än den åsyftade och endast kvarlämna bitterhet. Däremot vore det skäl att låta barnet erfara att varje gärning, god eller ond, får sin lön, att orsak och verkan följa på varandra. Kastar barnet t. ex. ut en fönsterruta, är det helt visst bättre att, i stället för att giva det stryk, låta det sitta och frysa i ett kallt rum, tills det självt ångrar sitt fel och ber om att fönstret lagas. Och förekomma osanningar, torde ett gott sätt att undvika dylika för framtiden vara att bevisa huru sorgligt det är att icke bliva trodd.

Tydligt är att uppfostran måste börja tidigt. Det man som litet barn lär, är det man sist glömmer. Krukmakaren kan arbeta leran blott när den är mjuk; så fort den börjar hårdna, har han ej mer makt över den. Så förhåller det sig ock med barnet och det är därför av högsta betydelse att dess första lärdomar bliva goda. Medkänsla mot alla skapade varelser får man ej heller försumma att ingjuta hos det uppväxande släktet. De böra känna det som en glädje att glömma sin egen fördel för andras, att hjälpa dem, som äro svagare än de själva. Dylika känslor skola förädla dem och göra dem goda och lyckliga.

En mors arbete i den av mig antydda riktningen blir ej lyckobringande endast för barnen, henne själv och hemmet. Dess verkningar sträcka sig mycket längre. En allvarlig mor uppfostrar sig själv samtidigt som barnen och genom dem deltaga hon i att uppbygga samhället. På föräldrarna synnerligast på mödrarna, som mest vistas inom hemmen och dana det unga släktet, vilar därför ett mycket stort ansvar.

Några bestämda, för alla gällande regler vid uppfostran av barnen tror jag slutligen att ej kunna givas. Där är väl den goda viljan och framför allt kärleken huvudsaken. Håller modern rätt av sitt barn, skall hon få kraft och förmåga att nå sitt mål, ty kärleken är dock den förnämsta av alla makter på jorden, den första och största i alla tider. Blir denna makt drivfjädern till alla mödrarnas handlingar vid uppfostran, då skall helt visst också om deras verksamhet i denna riktning kunna sägas att det varit lyckobringande och att „arbete är livets välsignelse och arbete är livets betingelse.”

Constance Ullner.

Om svenskarne i Korkis.

Kanske intresserar det en och annan av våra läsare, att få höra berättas något om svenskarne i Korkis. Det är ett av de samhällen, där våra blodsfränder varit alldeles avglömda och lämnade åt sig själva i den svåra kampen mot det allt mera inträngande estniska språket, men icke desto mindre ännu tala sitt gamla svenska modersmål.

Korkis eller Kurks, såsom det officiellt kallas, hör till kommunen Padis inom Kreuz socken. Det lilla samhället utgöres av en enda stor by på omkring 220 personer och ligger på fastlandet rakt söderut mitt emot Rågöarna, utmed kusten av en vik, som skiljer samhället i fråga från Mathias socken. Cirka 10 verst från Korkis åt väster till utmed kusten ligga ett par andra svenska byar, som räknas till kommunen Wichterpal inom förutnämnda socken. Såväl här som i Korkis är svenskan f. n. i utdöende. Förestningen har, trots svenskarnes seghet, gjort sitt arbete, om än sakta så dock säkert, och om ingenting hade gjorts för svenskarne härstädes, så skulle det ej dröjt så länge, innan också den sista resten av dem i Kreuz socken fullständigt uppgått i den estniska befolkningen.

Som sagt, talas ännu det gamla modersmålet i Korkis, men under de sista årtiondena har dock det estniska språket märkbart utbredd sig på svenskans bekostnad. För omkring 40 år sedan förstodo icke så många estniska här i denna by, nu däremot är det icke mer så många bland de unga, som kunna tala sitt modersmål. Vad har då varit orsaken till, att den svenska ungdomen i Korkis sålt sitt eget språk för ett främmande mål, estniskan? De ha icke gjöt det frivilligt. De ha varit nödsakade att göra det. Under 35 års tid ha inbyggarna i Korkis varit tvungna att besöka estnisk folkskola, emedan svensk sådan saknats här. För omkring 60 år sedan lär det ha funnits svenska böcker, svensk konfirmationsundervisning och svensk gudstjänst. Sedan den tiden har man läst endast estniska. Under första tiden, när barnen började be-

Runömännens besöka Reval.

8 Runöbåtar ligga f. n. i Revals hamn. Männena ha rest hit med sitt sälspäck för att sälja det. Även pastor Gordon med fru är med.

söka den estniska folkskolan i Kreuz, vilken ligger cirka 7 verst härifrån, förstodo de inte estniska, på vilket språk de likväl voro tvungna att mekaniskt inplugga katekes och biblisk historia. En medelålders kvinna berättade för mig, att då hon som barn började besöka skolan, kunde hon icke ens räkna „ett, två, tre” på estniska, men sina läxor kunde hon dock alltid utantill som „ett vatten”, fastän hon själv icke begrep ett ord, av vad hon läste. Genom umgänget med de estniska barnen i skolan och till följd av den tvingande omständigheten att läsa endast estniska, har Korkis ungdom så småningom estniserats. Under en lång tid har svenskan dock varit hemmets samtalspråk, även om man använt endast estnisk litteratur och varit i stånd att blott på estniska lämna skriftliga meddelanden. Den svenska, som i denna dag talas av Korkisborna, skiljer sig mycket från skriftspråket och har vad ord, accent och ordföljd beträffar betydligt påverkats av det estniska språket. Med det svenska skriftspråket är man mycket litet förtrogen.

Det är mycket hjärtegripande att se vårt dyra modersmål på detta sätt dö ut, då de redliga landsmännen själva gjort sitt bästa för att bibehålla det. Ingen har räckt en hjälpande hand; de ha själva fått sköta sig, lämnade i okunnighetens mörker.

Vår svenska folkbildningsförening, Svenska Odlingens Vänner i Estland, kom som en räddande ängel. 1909 öppnades en svensk folkskola för Korkisborna, och det så länge kända behovet av en svensk skola avhjälpes. Det gamla av far och farfars far talade hederliga språket, vars toner höllo på att förklunga, har nu åter väckts till nytt liv. Modersmålet omfattas med stort intresse, och man kan hoppas, att Korkisborna så småningom skola bli lika goda svenskar, som de varit i den gamla goda tiden. De gamla, som minnas den så kallade goda tiden, och nu än en gång se det under en tid förglömda språket åter komma till användning, äro så hjärtligt glada, att de med Jakob utropa: „Nu vill jag gärna dö!”

De ha nämligen icke kunnat drömma om, att deras efterkommande ännu en gång skulle återfå sitt språk. Man kan märka, att den stolta svenska nationalkänslan icke dött med språket.

Det gick i början icke så raskt undan med arbetet i skolan, ty den ändring och omvälvning, som skulle göras i det hela, var förenad med många svårigheter, men huru kärt var det icke, att arbeta bland en skara barn, vars antal under det första läsåret utgjorde 21, då de själva med glädje gjorde det bästa de kunde, för att inlära läxorna, och huru lyckliga voro de icke över vart enda litet framsteg i svenskan, de gjorde!

En liten början gjordes också med ungdomsrörelsen. De unga samlades då och då till aftonsamkväm. Då förekom det sång, övning i fyrstämmig sådan samt sånglekar. Vidare meddelades lektioner i svenska språket.

Förra året förenades Korkisborna med Wichterpalssvenskarna och ha nu öppnat en gemensam svensk skola.

N. B.

Brev från Runö.

Det kan möjligen intressera tidningens läsare att höra något huru man har det här borta på Runö. Hösten 1921 var mycket stormig. Vår postbåt som den 21 oktober skulle avsegla till Arensburg med post, måste vända tillbaka för motvind och ankrade på e. m. i vår för västliga stormar osäkra hamn. Hoppet var att vi följande dag skulle få avsegla, ty vinden hade något bättrat sig. Men vad hände? På natten tilltog stormen mer och mer i styrka och påföljande dag kunde man intet göra utan endast vänta att båten vilket ögonblick som helst skulle kastas mot stranden, ty stormen låg på. Båten höll emellertid förvånansvärt länge ut i sin svåra belägenhet, tills den på e. m. kl. 3 den 22 oktober sjönk och blev fullkomligt vrak. Mäster och segel, kistor och en del kläder drevo i land, men icke alla kläder har kunnat hittas ännu. Den 28 oktober avgick

ny båt med post till Arensburg och kom hem efter en ganska äventyrlig resa den 6 november. Vintern började tidigt med ovanligt mycket snö. Den 7 februari visade termometern 17,5 — R.

Den myckna snön, som har varit ända till 3 fot djup i skogen här, har mycket försvårat runömännens sälfångst, vilken dock mot vanligheten varit ganska god.

Fyra tyska fraktångare måste övervintra hela 73 dygn här i isen. Tre blevo provianterade av oss, den fjärde signalerade efter hjälp men på natten blåste nordvästen upp och så voro de följande dag nästan ur sikte. Märkvärdigt nog drevo de alla fyra med isen medsols ön runt. Den 31 mars kunde man se att någon isbrytare befriade dem ifrån deras långa och tråkiga fångenskap. Natten till den 10 april föll ovanligt mycket snö. — Den 30 april konfirmerades 1 gosse och 1 flicka. Den 1 och 2 maj utsköts 11 båtar för isresan och kommo den 10 och 13 maj hem igen. Resan var kort och sälfångsten dålig. — Skolan har varit besökt av 11 gossar och 21 flickor. — Med döden har detta år avgått 2 äldre personer. — Hälsotillståndet har varit gott. — Våren har hittills varit kylig. Någon förbindelse med den övriga världen hava vi icke haft på $\frac{1}{4}$ år.

Så har man framlevat det första $\frac{1}{4}$ året 1922 på Runö. Med många kära hälsningar till Kustbons läsare från vår avlägsna ö.

Den 16 maj 1922.

F. D.

Föredragsfärd till Svenska Estland.

Nyländska studenter planera en föredragsfärd på 6 personer hitöver till pingsten. De anlända hit till Reval på lördagen före pingsten och fortsätta så förstadag pingst i två eller tre grupper ut till Rågö, Ormsö och Nuckö. Med följande båt på onsdagen göres återfärden till Finland.

Mellan påsk och pingst.

*Sjung Guds kyrka, under dagens strider,
sjung, Guds kyrka, ty till pingst det lider.
Res dig upp, glöm sorgen:
Herrens påsk är pingstens borgen.*

*Bed, Guds kyrka, håll din pingstnattsvaka:
Bön ger Anden rum och gör Guds stigar raka.
Gör din gärning, slut din syskonkedja:
Herrens gärning sker med dem som bedja.*

*Sjung, Guds kyrka — undrens Gud är nära,
stark att giva mer än vi begära.
Och en gärning verkar han i våra tider.
Bed, Guds kyrka — och till pingst det lider!*

Svenska Folkförbundets allmänna möte i Reval.

Lördagen den 20 maj hade Svenska Folkförbundet å Ridaregatan 3 ett allmänt sammanträde. Ordf. riksdagsmannen H. Pöhl höll ett föredrag, däri han närmare berörde arbetet i riksdagen. Åhörarna fingo en inblick i statsbudgeten, ustkottens arbeten m. m. Talaren vidrörde vidare att nykteristerna planera en folkomröstning och göra ett ihärdigt

agitationsarbete i den riktningen. Det är icke heller omöjligt att frågan om religionsundervisningen måste avgöras genom folkomröstning. Det intressanta föredraget räckte $\frac{3}{4}$ timme.

Därpå behandlade mötet frågan angående hållandet av en kongress på Birkas i början av augusti. Varje svenskt samhälle finge välja ett ombud på varje 100 person.

Brustna illusioner.

Det såg så magert och grått ut, det lilla torpet där borta i skogsbrynet. Den gamla stugan var sned och hopsjunkna som om den varit led vid tillvaron, den hade en obestämd gråbrun färg, tydligen hade den varit rödmålad någon gång långt tillbaka i tiden. Vinbärsbuskarna vid ena gaveln förde en hopplös kamp mot ogräs och mossa och bakom stugan, på en plats, vilken nog ursprungligen varit ämnad till trädgård, förde några förkrympta äppel- och körsbärsträd en tynande tillvaro. Det enda som riktigt tycktes trivas var kaprifoliumbuskarna, vilka fullständigt kringväxt den lilla verandan, som prydde husets framsida.

Även uthusen voro i lika fallfärdigt skick. Taket på ladugården var infallet och delvis totalt borttaget, och hela rucklet

för övrigt såg ut som om det varit betänkt på att ramla omkull när som helst. En nedruttnad gärdsgård ringlade sig omkring det hela.

Men det hade inte alltid sett så förfallet ut på Solbacken, så var det gamla torpets ståtliga men obefogade namn. När Johan Jönsson för femtio år sen tog det i besittning, hade husen varit nymålade och kaprifoliumen nyss planterad. Då hade den lilla trädgården haft välskötta rabatter och krattade gångar och mitt ibland de nysatta fruktträden hade en vitmålad flaggstång rests.

Johan Jönsson hade förut varit kusk hos baronen uppe på herrgården, men när han gifte sig med Ingrid, kammarjungfrun, fick han såsom en erkänsla för visad trohet och redbarhet i tjänsten, av baronen köpa Solbacken med tillhörande uthus och inägor, för fyra hundra riksdaler. Å, vad de varit lyckliga och hoppfulla Johan

Om man vill.

Scenen är en tredjeklasskupé mellan Göteborg och Alingsås och tiden en dag, då „Stockholm” landsatt ett halvt tusen hemlängtande amerikansvenskar för att sprida dem över gamla Sverige.

Kupén är full, och bruten engelska är förhärskande — naturligtvis! Man måste väl visa „the old country”, att man inte ä' hemmasvensk!

En amerikansvensk dam med två barn låter särskilt engelskan ljuda i samspråket med sina telningar. En rikssvenska, som sitter mitt emot och hör till våra „organiserade” allsvenskor, kan till slut inte låta bli att fråga, varför det inte duger att tala svenska med barnen. „Amerikanskan” svarar förvånat och överlägset, att „fadern är engelsk”, så att redan därför kan det ju inte komma i fråga... Och rikssvenskan invänder, att då hade ju makan och modern haft det härliga tillfället att ge både man och barn den värdefulla gåvan av ett det skönaste kulturspråk världen äger såsom en värdefull kunskap vid sidan av engelskan... „Amerikanskan” ler igen, men nu mera generat.

Då häver en man, som hittills

och hans Ingrid. Solbacken var i deras ögon den bästa gården i stiftet, och där fick de styra och ställa som de ville. Johan grävde och odlade, Ingrid vävde och spann, och på kvällarna, när dagens arbete var undanstökad, brukade de sitta i den gamla pinnsoffan i köket, med armarna om varandra, och drömma om framtiden. Det var alltid ljusa och glada drömmar om framtiden. Det var alltid ljusa och glada drömmar de drömde, och i drömmarna förekom bland allt annat en ljuslockig, blåögd varelse, vilken växte upp från en liten välartad gosse och en skötsam yngling, till en redbar och mångbetrodd man, som övertog Solbacken efter dem och blev deras älderdomströst.

Några, visserligen strävsamma men dock outhärligt lyckliga, år gick. Den lille ljuslockige varelsen kom, fick i dopet namnet Adolf, och efterföljdes i sinom tid av två andra

suttit tyst, upp sin stämma och säger med trofast småländsk dialekt högt och klart till den rikssvenska damen:

„Frun har rätt. Det är ingen svårighet att behålla svenskan, och att lära de sina den i Amerika — o m m a n v i l l !”

„Hur lång har herrn, som talar svenska så hemvant, då varit i Amerika?” frågar vår rikssvenska.

„Trettio år”, ljuder det kolugna svaret.

Tablå!

Sovjettpressen hotar de borgerliga i Estland och Lettland

Kommunistiska revoltförsök i de bägge länderna bebådas.

Petr. Pravda har publicerat ett antal artiklar om Kingissepps arkebusering. Bladet är ytterst förbittrat på de borgerliga esterna och försäkrar, att de estländska kommunisterna förbereda sig på allvar att genomföra en statskupp i Esti. Tidningen uppger även att de röda äro ivrigt verksamma i Lettland och att där i samband med häktningen i Riga av kommunistiska konstituante deputeraden Hermann (som begått sedelförfalskningar) förestår „en avgörande kamp mellan proletariatet och bourgeoisieen”.

lika ljuslockiga varelser. Tvilningar.

Det var ett stolt ögonblick för de överlyckliga föräldrarna, när lille Adolf tog sina första, stapplande steg över köksgolvet. Johan låg på knä i ena ändan av rummet och vinkade frestande med sin stora silverklocka — en sak som lille Adolf länge åtrått — och Ingrid försökte från motsatta sidan övertala lille Adolf att våga försöket. Äntligen tog längtan efter klockan överhand och den lille släppte modern, tog några tafatta, trevande steg och kastade sig sedan med ett litet glädjeskri i faderns famn. I det ögonblicket hade inte Johan Jönsson velat byta med självaste kungen, det kände han.

*

Vi förflytta oss nu tjugofem år framåt i tiden. På Solbacken ha inträffat händelser, vilka djupt gripit in i Johans och Ingrids liv. Lille Adolfs

Bevara ditt modersmål!

Ättling av svensk stam, var du än må finnas i världen!

Tala blott ditt svenska modersmål, så ofta det är möjligt.

Tala det alltid i din familj! Älskar du själv dina fäders språk, skola även de bland dina familjemedlemmar, som ej till äventyrs kunna det, också så småningom lära sig det.

Tala svenska med dina barn! De ha rätt att få lära sina förfäders språk, och detta språk har rätt till dem. I festligt lag bland landsmän tala aldrig annat språk än svenska. Ingen fest är svensk, om ej det svenska språket ljuder där, offentligt och enskilt. Kom ihåg, att språket är den härligaste arvedel och att det tillhör alla lika, fattige och rike, lärde och olärde, svenskar hemma och svenskar i förskingringen. Det är det stora gemensamma, som inga hav och inga politiska eller sociala gränser kunna splittra eller förinta, om vi själva vilja värda och behålla det.

Minns Viktor Rydbergs ord: „Till ariskt blod, det renaste och äldsta, till svensk jag vigdes av en vänlig norna”.

syskon dogo i mässling vid två års ålder.

Det var ett hårt slag för de stackars föräldrarna, vars enda hopp skulle berövas dem. Adolf hade aldrig haft håg för lantbrukareyrket, men desto mer intresserade han sig för mekaniken. Faderns tårar och böner kunde inte beveka honom att stanna hemma, envist fasthöll han vid sitt beslut, och en dag på senhösten packade Adolf Jönsson ihop sina tillhörigheter och gav sig i väg till residensstaden, där han erhöll arbete på en stor mekanisk verkstad.

Det gick bra i början för Adolf, hans goda huvud gjorde det lätt för honom att lära, och hans arbetsvillighet och hyvsade uppförande skaffade honom förmännens förtroende och aktning. Men så gick det honom som det gått med tusentals unga män. Bland hans kamrater på verkstaden fanns det några, vars förnämsta glädjeämne var

Stora röda flottmanövrer.

Anordnas av Trotskij i juni utanför Kronstadt.

Enligt uppgift kommer Trotskij att i juni anordna stora flottmanövrer i Finska viken utanför Kronstadt. Samtidigt skall Trotskij inspektera Kronstadts fästning.

De i Petersburg häktade esterna.

Tjekaundersökningen avslutas inom kort.

Tjekastyrelsen i Petersburg redogör i ett officiellt meddelande i Pravda för orsakerna till häktningen av 16 medlemmar av estniska opereringskommissionen i Petersburg samt 60 andra personer. Enligt tjekastyrelsens påstående ha de arresterade esterna gjort sig skyldiga till spioneri och spekuliation samt härvid biståtts av de övriga häktade, som för sina tjänster „honorerats med penningar och vodka”. Den förberedande undersökningen av de arresterades sak kommer med det första att slutföras, varpå undersökningsprotokollet överlämnas till petersburgska guvernementstribunalet.

brännvin, kortspel och dans, och dessa togo nu som sin speciella uppgift att söka få den lättrogne och oerfarne torparepojken med i sitt lag. I början stod Adolf emot deras lockelser, men de fortsatte och till slut kröntes deras bemödanden med framgång. Det första glaslet, det första danssteget, det första spelpartiet var snart undanstökat. Adolf Jönsson hade börjat gå vägen utför, och det gick fort. Han började försumma sitt arbete och breven till föräldrarna blevo allt sparsammare, tills de slutligen alldeles uteblevo. I föräldrahemmet var sorgen över sonen otröstlig. Mor Ingrid såg blek och förgråten ut, och Johans hår hade börjat glänsa i vitt. Men Adolf fortsatte, han blev mer och mer vild och oregerlig, förmännens förtroende var mistat, han hade hunnit långt på vägen mot förfall.

En kväll då han tillsammans med några av sina kamrater va-

Brännskifferbrytningen i Estland.

Under år 1921 försåldes från statens gruvor skiffer för nära 30 millioner mark.

I Estland har vid de staten tillhöriga tre brännskiffergruvorna under senaste år inalles brutits 5,831,723 pud brännskiffer, varav 3,499,383 pud försålts för en summa av 29,858,928 mark. Gruvornas värde har uppskattats till 157 millioner mark. Nettovinsten under senaste år utgjorde 4,430,040 mark. År 1920 uppgick brännskifferproduktionen till endast 2,8 miljoner pud. Såsom bekant har staten beviljat såväl inhemska som utländska företagare koncessioner på brännskifferbrytning. Någon egentlig drift ha dess emellertid tills vidare icke igångsatt, utan har deras verksamhet inskränkt sig till undersökningar och experiment.

— **Flotningen av trävirke från Ryssland till Estland.** Mellan Ryssland och Estland har överenskommelse ingåtts om flottning av stora trävarumängder längs floderna till Estland.

rit ute och fästat och var på återväg hem hände olyckan.

De voro som vanligt starkt berusade och gingo under skral och oväsen framåt gatan. Plötsligt hördes ett automobilhorn vråla och de fingo se en av stadens brandbiler komma med vansinnigt fart uppåt gatan. Då upprann i Adolfs spritomtöcknade hjärna en vild idé. „Pojkar”, skrek han, „jag slår vad med er om att jag ska hejda brandbilen och åka med dem hem”. Ett par av kamraterna insågo det vanvettiga i tilltaget och varnade honom, men inga varningar hjälpte. När bilen var ungefär femton meter från den plats där de stodo rusade Adolf ut på gatan och hojtade åt chauffören att stanna. Denne slog ögonblickligen stopp och satte till bromsarna, men farten var för stark och avståndet för kort, kollisionen blev oundviklig. Adolf slogs omkull och kom under bilen och när han framdrogs av kamra-

Storräfsten med Estlands kommunister.

Nya avslöjanden om revoltförberedelserna.

Vid undersökningen av Kingisepps bostad har anträffats bl. a. en maxim-kulspruta, o. 2,000 kulsprutspatroner ett par pud dynamit m. m. I närheten av Reval har man dessutom påträffat ett stort pappersupplag, som använts till tryckning av kommunistisk propagandalitteratur.

Natten till söndagen uppdagade man den kommunistiska „generalstabens” förra kvarter, där Kingisepp tidigare uppehållit sig. Det är beläget c. 9 km. från Reval, på en liten lantegendom, som köpts av kommunisterna för 230,000 mark. Där anträffades vapen, papper, litteratur m. m. Från „staben” gick en telefonledning till den närbelägna skogen. Ett antal personer som varit delaktiga i kommunisternas revoltförberedelser har anhållits.

Det uppges att den andre estniska kommunisten Juan Anvelt och flere andra terrorister lyckats rädda sig från Estland till Ryssland.

terna var han stendöd. Huvudet var krossat. Då sorgebudet nådde föräldrarna fick mor Ingrid ett slaganfall och dog kort därefter. Den stackars Johan blev fullständigt nedbruten. Sorgen över hustrun och sonen berövade honom allt hans levnadsmod, allt var slut.

„Djuren, såldes och torpet fick förfalla. Vad hade han mera att arbeta för. Hans lycka var gången.

Nu lever gamle Johan fram sitt liv som en folkskygg enstöring i den gamla torpstugan vid skogsbrynet.

Varje gång jag går förbi det gamla torpet ser jag för min inre blick följande ord präntade med blod:

„För brännvinets skull.”

J. L. T.) S e e m a n n.

En ny kommunisthärd uppdagad.

Natten till fredagen antråffade polisen i vaktbostaden på judiska församlingens begravningsplats några kilometer utanför Reval kommunistledaren Anwelts hemliga „höckvarter”. Anwelts korrespondens anträffades.

Den stora kommunistprocessen.

51 anklagade dömda till straffarbete m. m. — 64 frikända.

Militärdistriktsdomstolen i Reval har efter en veckas handläggning av målet mot 115 för statsförräderi åtalade kommunister dömt 2 anklagade till tio och 2 till åtta års straffarbete, medan 47 ådömdes lindrigare straff. De övriga frikändes.

Litvinovs fru utprånglar falskt mynt.

Ett komprometterande mellanfall i Riga.

Reval, 19 maj. (H. S.) Till „Vaba Maa” telegraferas från Riga, att men vid järnvägsstationen därstädes i förgår kväll anhöll en fru, som vid köp av biljett till Berlin betalade med tre falska lettiska 500-rubel-sedlar. Vid visitation anträffades hos frun ytterligare nio falska sedlar av samma valör. Vid förhör med henne och en man, som gjorde henne sällskap, framgick det att hon var rådsryska utrikeskommisarien Litvinovs maka och att hennes följeslagare var sovjetsändebudet i Riga. Båda frigåvos genast. Fru Litvinov uppgav, att hon mottagit sedlarna av rådsryska beskickningen i Reval.

— Främjandet av handelsförbindelserna Ryssland—Esti.

Krasn. Gazeta meddelar, att för främjande av handelsförbindelserna mellan Ryssland och Estland inom kort på järnvägslinjen Petersburg—Jamburg skola börja kursera 3 posttåg i veckan.

Sillkänning.

Ett intressant hjälpmedel i sillfiskets tjänst.

Det var ingen angenäm färd från Göteborg, för Skagerack är just inte roligt att vara ombord på, när sjön går hög. Det är den oroligaste och mest nervösa båt man kan tänka sig. Den hoppar och dyker och rullar och bråkar, som om den inte riktigt visste vart den vill hän. Men i alla fall lär den vara säker och pålitlig och rider ut hårda stormar.

Man vågar äntligen kliva upp och ge sig ut på däck, där befälhavaren, kapten Sunde, tar emot med ett leende som inte är alltför försmädligt. Och några minuter senare ligga vi förtöjda i Skagens hamn, omgivna av ett 50-tal fiskebåtar, som inte vågat sig ut på fångst i den hårda sjön. Vi ha kommit för att hjälpa dem med sillkänning.

Den sysselsättningen har Skagerack, som egentligen står till havskommissionens förfogande, hållit på med sedan 1918 och den har haft så stor framgång i denna sin verksamhet att fiskarne betrakta den nästan med känslor av ömhet när den visar sig. En del tycka t. o. m. att den gott kunde låta bli med de vetenskapliga undersökningarna och i stället dag och natt hålla på med sin sillkänning. Så stor nytta ha fiskarne haft av den. För att anföra några siffror utgjorde de sillfångster som under säsongen 1920—21 blevo en direkt följd av Skageracks rekognosceringar omkring 260 tusen hl., representerande ett försäljningsvärde av ungefär 3½ milj. kr. Det bästa resultatet fick man under tiden, den 31 januari, då Skagerack lyckades hitta sillen nordväst om Skagen. Det blev på några drag cirka 85,000 hl. och prisen sjönko också hastigt ned från 29 till 4 kr. per hl. Ingen artikel är så känslig på tillgång och efterfrågan som sillen och fisken över huvud taget.

Hur sillkänningen går till skall skildras litet längre fram. Låt oss endast här sticka in den upplysningen att så snart Skagerack hittat sill avsändes

från båten ett trådlöst telegram, som sedan anslås i fisklägena hemma i Bohuslän och likaså i Skagen, där under sillfisket alltid många svenska fiskare äro samlade. Och så gå båtarna ut för att pröva sin lycka på den angivna platsen.

Skageracks befälhavare är med all rätt stolt över sin båt och nöjd och belåten med att den lyckats uträtta sådana storverk. Men han vill naturligtvis göra ändå mera, och därför är hans önskemål att få en större farkost eller åtminstone att få den han har omändrad för oljedrift. Som det nu är kan Skagerack endast hålla sig ute fyra dagar i sträck — mera kol kan den inte ta — men finger den oljebränsle, skulle den kunna stanna ute hela tio dagar i följd. Vilket betyder att man kunde gå betydligt längre ut i Nordsjön för sina undersökningar.

Där ute har vinden friskat i betydligt. Där blåser full storm nu, påstår kapten Sunde och man ser också snart ett par ångare och ett par tyska spritsmugglare dyka upp. De hålla ner mot Skagen och ett stycke utanför hamnen slå de sig till ro i avvaktan på bättre väder.

Det är inga utsikter för att fiskerintendenten, doktor Orvar Nybelin skall kunna göra de mätningar och experiment, för vilkas skull han följt med på resan. Åtminstone får han skjuta upp dem för dagen och liksom vi andra stanna i Skagen i lugn och ro. Så ta vi en milavandring runt om och titta på allt möjligt som är sevärt.

Tiden går, det blir afton. Nu har sjön lugnat, de stora ångarna ha redan givit sig av och de tyska spritsmugglarna fortsätta sin avbrutna resa till Norge. Kapten Sunde bestämmer sig för att gå ut, det har försports att det skall finnas sill strax nordost om Skagen, och man kan ju alltid försöka.

Kl. 9 på kvällen hade vi hittat sillen, och nu en kort beskrivning på hur sådant går till. Instrumentet vid sillkänning är mycket enkelt. En lång, fin tråd av mässing eller koppar med en blyklump i ändan. Den kastas ut och får släpa efter, och då håller man i reven precis som när man pilkar vittling. Det är Skage-

racks båtsman, Cornelius Carlsson från Mollösund, som har sig det viktiga värvet införtrött, och han är känd som Bohusläns skickligaste sillkännare. Nu står han där med mäsingstråden i sin hand och vi alla runt omkring honom i spänd väntan. Det går en stund.

— Jo, säger Bohusläns skickligaste sillkännare. Här finns sill och mycket sill.

Och så räcker han över tråden till den nyfikne resanden. Mycket riktigt. Man känner alldeles tydligt små lätta knyckar, när sillen stöter mot tråden, och knyckarna komma med ytterst korta mellanrum, vilket betyder att man träffat på ett komplett stim. Det är precis som att meta mört. Det rycker och drar, släpper och rycker igen.

Det är alltså ingen tvekan längre. Man har träffat på ett ordentligt sillstim, och nu gäller det att ta vara på tiden. Kapten Sunde alarmerade sin telegrafist och så gnistras ut i natten: „Gott med sill står i dag kl. 8,45 e. m. 3 minuter ost till syd från Skagens fyrskepp, djup 48 m.”

Så långt är allt gott och väl, men kapten Sunde kommer att tänka på att telegrafstationen i Skagen stänges kl. 9 e. m. Och det är egentligen till Skagen hans meddelande bör gå, ty där ligga ett 50-tal fiskebåtar, som de senaste dagarna inte fått någon förtjänst alls. Det blir alltså att gå in till Skagen och purra dem.

Efter en timme äro vi där igen. Hela Skagen sover i bländande månsken och båtarnas master stå som en skog mot himlen. Vi backa in i kajen, styrman Erik Korneliusson hoppar av och springer i full fart bort till fiskebåtarna. Om en stund är han tillbaka.

— De blev så glada, ropar han på långt håll. Korneliusson har själv varit fiskare, så han förstår bäst hur värdefull den nyhet är som han förmedlat.

Vi ånga så sakta ut och det dröjer inte många minuter förrän hamnen vaknar. Det ena ljuset tändes efter det andra på båtarna, motorerna börja puttra och farkosterna röra på sig. Snart ha vi hela flottillen efter oss, och det är en

grandios syn. Månskenet är visserligen intensivt, men de många ljusen mista dock inte sin effekt. Vartenda båttag har sitt särskilda bokmärke. Ett olika antal lyktor placeras så att de bilda en viss figur. Här finnas alla färger. Det flammar rött från den ena båten, på den andra lysa lyktorerna gröna o. s. v. Det hela förefaller snarare som en festlig regatta än som en färd ut till det hårda arbetet.

Vid 3-tiden på natten är vi ute igen mitt i sillstimmot. Båtarna ordna sig i en vid halvbåge, som gnistrar och blänker av ljus, och de förta kasten göras. Vadarnas svarta nätmassor skymta vid sidorna av varenda båt och man ser de mörka silhuetterna av ivrigt arbetande män avteckna sig mot den ljusa bakgrunden. Här är liv och fart och rörelse, granna lyktor och skimrande mån-sken, och denna natt skall bli tusen sinom tusen sillars döa. Till fram på morgonen varar arbetet, några ha gjort flera kast, andra färre, vartenda lag har fått god fångst. Allt som allt tog man den natten vid Skagen så där en 10,000 bl. sill.

Trots sjösjukans kval är färden med Skagerack ett angenämt minne. Och som tack för densamma ville den som skriver dessa rader gärna önska att kapten Sunde får den nya och större båt han så ivrigt längtar efter eller att han åtminstone får oljedrift på den han har. Staten behöver spara nu det är sant, men vad den kan göra till de bohusländska fiskarnes fromma får den nog igen på ett eller annat sätt. Och sillkänningen är en ovärderlig hjälp för dem i deras strävsamma yrke.

(D. N.)

Flygning världen runt.

Engelske majoren Blake och tvenne andra brittiska flygare ha startat i Croydon för flygning världen runt. Resan skall gå över Arabien, Indien, Japan, Alaska, Kanada, Grönland, Island och Färöarna. Flygningen väntas taga en tid av 90 dagar och den tillryggalagda sträckan blir 30,000 miles. Den

första etappen omfattar flygning till Lyon, varifrån resan fortsättes till Rom och Aten samt därifrån österut. För flygningen användes ett 230 hästkrafters Dehavilland aeroplan, vilket utbytes mot andra maskiner Kalkutta, Vancouver och New Fonundland.

Ryssland måste befria sig från sovjetsystemet.

Förenta Staternas ställning till ryska frågan.

Washington, 19 maj. (F. N. B.) Förenta staternas regering är övertygad om att Ryssland måste befria sig självt från sovjetismen såsom det första villkoret för dess ekonomiska återuppbyggande. Medan Förenta staterna icke vilja hindra en undersökning av experter beträffande Ryssland utan äro beredda att förena sig om varje plan, som åsyftar verkställande av en sådan undersökning, äro myndigheterna i Washington vissa om att resultatet endast kan bliva att det förnämsta ekonomiska hindret för Rysslands ekonomiska återuppbyggande är sovjetsystemet. Det skäl, som hindrar Amerikas deltagande i Genuakonferensen och dess godkännande av Haagkonferensen, var att konferensen i Genua begynte med förhandlingar av politisk karaktär innebärande ett underförstått förslag om sovjetregeringens erkännande av övriga makter. Dessa förhandlingar föregingo en uttömmande ekonomisk undersökning, medan den amerikanska åsikten är, att underhandlingarna bort föregås av undersökningen. — Reuter.

Bolsjevikernas sjörövarbragder.

En skarp norsk protest har avlåtits med anledning av övergreppen mot fiskare.

Kristiania, 20 maj. (F. N. B.) Enligt Norges Handels- och Sjöfartstidende har norska regeringen sänt sovjetregeringen en skarp protestnot mot de ryska övergreppen mot norska fiskare. I noten kräves omedelbart frigivande av fartygen

jämte besättning och last. Till utrikesdepartementet har ingått meddelande från Norges representant i Arkangelsk att besättningarna ställts inför den s. k. folkdomstolen. — T. T.

Enver pascha mot bolsjevismen.

Rådsryska förstärkningar sändas mot honom till meningsfränderna i Bokhara.

London, 17 maj. (F. N. B.) Från Teheran telegraferas den 17 dennes: Enligt uppgifter från Thorasan befinna sig ryska förstärkningar under frammarsch från de kaspiska hamnstäderna längs den transkaspiska järnvägen i avsikt att nedslå den antibolsjeviska rörelsen i Bokhara under Enver paschas ledning. — Reuter.

Passrazzior och utvisningar i Tyskland.

Den skärpta främlingskontrollen genomförd.

Den bebådade skärpta kontrollen över utlänningarna är nu i full gång, telegraferas från Berlin, och sker på så sätt, att civila medlemmar av kriminalpolisen hejda främlingar på kaféer, gator och hotell och begära att få se passen. Denna kontroll är naturligtvis obehaglig för dem den går ut över och gör det absolut nödvändigt för varje utlänning att alltid ha passet på sig. Kontrollen medför varje dag utvisningar av personeer, som icke ha sina papper i full ordning. Detta går särskilt ut över ryssarna, som av många orsaker icke äro i besittning av pass.

Enligt uppgift från svenska konsulatet i Berlin ha redan åtskilliga svenskar haft obehag på grund av förseelser mot passföreskrifterna.

Ryssarna omdöpa Jamburg till Kingisepp.

Rådsryska verkställande centralkommittén i Moskva har beslutat ändra staden Jamburgs namn till Kingisepp.

Ekenäs Tryckeri Aktiebolag, 1922.